

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta štev. 18
Poduredništvo:
Trst, Vicolo delle Rose štev. 7

Cena: Posamezna štev. L 30
Naročnina: Mesečno L 130
Za inozemstvo: Mesečno L 210
Poštno ček. račun: štev. 24/12410

Leto VIII. - Štev. 38

Gorica - 20. septembra 1956 - Trst

Izhaja vsak četrtek

AVTOMATIZACIJA prekletstvo ali blagoslov človeštva

V raju je Bog rekel Adamu in Evi: »Podvrzita si zemljo in gospoduje ribam morja in pticam neba in vsem živalim, ki se gibljejo na zemlji.« (Mojz. 1,30). Od takrat je človek odkril veliko nove zemeljske sile, da bi sebi olajšal bivanje na zemlji in se uveljavil kot gospodovalec sveta. Pot človeškega napredka je silno dolga, spočetka tudi mučna in počasna, nato pa postane vedno hitrejša in lažja. Posebno odkar so evropski narodi odkrili uporabo stroja, je šel napredek nevzdržno navzgor z neverjetno naglico. Industrializacija Europe in vsega sveta je dosegla neslutene višine in širine.

ELEKTRONSKI STROJI IN AVTOMATIZACIJA

In vendar vse današnje ni še nič v primeru s tem, kar se nam obeta. Zaradi skrb, ki jih imajo povojni ljudje z neprestano nevarnostjo za mir, se ne utegnejo prav veliko zanimati za zadnje iznajdbe v fiziki in kemiji in zvezi z odkritjem elektronov. Ta odkritja niso toliko znana tudi zato ne, ker tvorijo še vedno nekako vojaško skrivnost, ki jo države bolj ali manj čuvajo pred nepoklicanimi radovednimi. Kljub temu je zlasti zadeva avtomatizacije že toliko znana, da o njej pišejo in razpravljajo priznani časopisi in strokovnjaki. Med preprostimi ljudmi je pa še vedno premalo zanimalo znanja. In vendar utegne povzročiti avtomatizacija večjo revolucijo že v življenju naše generacije kakor katera koli druga iznajdba do danes. Pri avtomatizaciji gre namreč za uporabo nauka o atomih in elektronih pri vodstvu strojev. Pri tem so dosegli neverjetne uspehe. Zgradili so take stroje, tako popolne in avtomatične, da delajo sami skoro brez človeka. Sprva je človek delal brez stroja, nato je stroj pomagal človeku, zatem pa je človek pomagal stroju, sedaj z avtomatizacijo je nevarnost, da bo stroj delal brez človeka. V tem oziru je francoski list »Le Monde« prinesel članek Eduarda Steilerja, ki piše, da danes dajo navodila stroju, predno prične z delom. Ta navodila so shranjena v elektronskih možganih. Ti nato sprožijo stroj in med delom oddajajo sprejeta navodila z neverjetno točnostjo.

Vsi smo že brali ali vsaj slišali o elektronskem računskem stroju, ki izviri v nekaj minutah silno zamotane račune, ki bi zanje strokovnjaki potrebovali več dni. Pripovedujejo o strojih, ki sami segrevajo hiso pozimi in jo hladijo poleti, o strojih, ki sami avtomatično izdelujejo v sestavljanju nove stroje. Nepoučen človek misli, da so to bajke, a so resničnost, ki se vedno bolj širi. V Združenih državah je avtomatizacija v industriji že nekaj zelo razširjenega. Sili tudi že v Evropi, zlasti preko Anglie in Rusije.

POSLICA AVTOMATIZACIJE

Tu se pa vriva vprašanje: Kakšne bodo njene posledice? Nakazali smo jih v naslovu: ali blagoslov ali prekletstvo.

»Le Monde« v zvezi s tem piše: »Posledice avtomatizacije so hude. V 14 mesecih se je število delovnih ur v ZDA zmanjšalo za 7%, dokim je proizvodnja dela na uro zrastla za 8%. Torej manj delovnih ur in večja proizvodnja, to je prva posledica avtomatizacije. To pa pomeni tudi manj zaposlenih delavcev. V podjetju Ford v Clevelandu en sam

človek nadzira področje, ki je širše kot kako nogometno igrišče. Pod kontrolo tega edinega človeka se izvaja 540 različnih operacij ter sto motorjev na uro. Prej je bilo za isto delo zaposlenih 117 ljudi, sedaj jih je le 41. En sam človek kontrolira novo kemično tovarno v Marchus Hook v Pensilvaniji. V Chicagu zadoščata dve osebi v podjetju, kjer delajo radijske aparate, dočim jih je bilo prej zaposlenih dve sto. Predvidevajo, da bo mogel elektronski stroj izvršiti delo, ki ga je prej opravljala cela vrsta arhitektov in inženirjev. Na Angleškem so n. pr. po uvedbi avtomatizacije v industriji avtomobilov odpustili nekaj tisoč delavcev, kar je pa povzročilo protestno stavko ostalih.

NALOGA KATOLIČANOV

Gremo torej nasproti dobi, ko bo stroj opravljal sam vedno več dela in bo delavec vedno manj potreben. To samo po sebi gotovo ni zlo. Če bi v rudnikih imeli stroje, ki bi sami kopali in odvajali rudo, bi govorito rudarji ne protestirali, seveda če bi jim drugje dali delo. Ali rav-

ZA MIRNO UREDITEV sueškega vprašanja

Pretirani nacionalizem je povzročil Evropi že veliko gorja. Vsak narod je malone že okusil njegove grenkobe. Višek je dosegel s fašizmom in hitlerjevskim narodnim socializmom, ki sta pahnili svet v drugo svetovno vojno. Pretirani nacionalizem — evropski otrok — se je zdaj v Nasserjevih rokah obrnil proti Evropi. Egiptovskemu predsedniku Nasserju je stisnil v roke diktatorski bič in ga pognal preko meje upravičenih egiptovskih narodnih zahtev v skrajnost, ki utegne postati nevarna za našo omiku in svetovni mir. Kakor so komunisti pred drugo svetovno vojno sklenili pakt s Hitlerjem in podpihovali njegov apetit, ki se je izrodil v strašno svetovno klanje, tako danes hujskajo prebujeni nacionalizem arabskih držav in afriškega Hitlerja Nasserja. Skaliti hočejo vodo na Srednjem Vzhodu, da bi laže ribarili v kalnem. Nasserja hočejo pretirati tako daleč, da bi ne mogel več nazaj in bi postal slepo orožje v njihovih rokah, dokler bi ga potrebovali. Nasserja je zasleplil začasni blesk moči in želi, da bi Zahod pokleknil pred njim. Da smo si na jasnom, je treba povedati tole: Egipt mora dobiti pravice, ki mu po božjih in človeških postavah gredo, ne sme pa kršiti slovenske pogodb, ne sme ovirati svobodne plovbe po Sueškem prekopu, ki je važna mednarodna vodna pot in ne sme spravljati v nevarnost svetovnega miru. Doslej so zahodnjaki že veliko popustili, Nasser pa niti za milimeter.

NE VOJNA — AMPAK GOSPO. DARSKE SANKCIJE

Združene države, pa tudi večina drugih držav, ki so podpisale Dullesov predlog za internacionalizacijo Sueškega prekopa, se trudijo za mirno rešitev sporja. Za vsako ceno hočejo preprečiti vojno. Zdi se, da so se v Londonu nekoliko prenagliili z ustanovitvijo nove družbe koristnikov Sueškega prekopa, ki naj bi z lastnimi piloti vodila promet skozi prekop. In če Egipt to prepreči,

so v tem je problem: če bo stroj sam delal, kam naj gre delavec? Kot stoe danes stvari, pomeni avtomatizacija večanje brezposelnosti in gre torej v škodo delavcu. Tu je treba odpomoći. Stroj ne sme biti v nobenem primeru v škodo delavcu, temveč njemu v korist. Danes se dogaja, da prihajajo iz tovarn vedno bolj rafinirani proizvodi, a vedno bolj izmaličeni delavci, kot opozarja Pij XII. To je sramota, ki ji je treba napraviti konec. Avtomatizacija naj olajša trud delavcu posebno tam, kjer je delo težavnejše in nevarnejše, a zato naj delavec ohrani svoj zaslужek, in čas, ki mu preostane, naj uporabi v svoj dušni in telesni prid. Lažje in manj časa trajajoče delo v tovarni mora nuditi delavcu možnost, da se bolj posveti svoji družini, svojemu zdravju in tudi svoji duši. Naloga, ki jo je Pij XII. zaupal nemškim katoličanom v nagovoru ob zaključku 77. katoliškega shoda, naj namreč dajo krščansko lice novi moderni industrijski državi, se nanaša tudi na automatizacijo, morda predvsem na to, saj je tukaj bodočnost industrijskih držav. Avtomatizacijo je treba obrniti v duhovni prid delavcu, da bo živel bolj verno in moralno bolj zdravo življenje kakor doslej. V tem primeru bo avtomatizacija v blagor človeštvu, v nasprotju pa mu bo v prekletstvu.

kar bo getovo storil? Potem bi se moral udariti, ali pa se pritožiti na Združene narode. Sovjeti pa so že izjavili, da bodo izrekli veto proti vsakemu sklepku Varnostnega sveta, ki bi ne bil všeč Nasserju. Ker je možnost vojne izključena, preostane še gospodarski pritisak na Egipt in v to smer gre tudi očividno vsa zahodna, zlasti ameriška politika. Dulles je v začetku tedna prinesel v London načrt, po katerem naj zahodne države preusmerijo svoje ladje s petrolejem iz Arabej okoli Ričija Dobre nade. Ker bo to veliko dražje in bi nekaterim državam prislo izgube, je ameriška vlada pripravljena dati na razpolago pol milijarde dolarjev za kritje te škode, kot trdijo nekateri. Tako bo Nasser imel prekop in popolno oblast nad njimi, toda ne bo ladij, ki bi mu prinašale lepe denarce. Gospodarsko bi pritisnili nanj tudi na drugih področjih. Morda ga bo to bolj ganilo, kakor rožljanje z orožjem. Tako bo na koncu mogoče le pripravljen vsestirje se za zeleno mizo in tudi nekaj ponuditi, ne samo vse zahtevati. Za zdaj so zapustili Suez Zahodni piloti in strokovnjaki, toda egiptovski piloti sami z velikanskimi napori vodijo konvoje, tako da se položaj ni dosti spremenil. To bo šlo le nekaj časa. V naglici uriju sovjetske ter nekatere druge pilote, a to zahteva veliko časa, in je za Egipt tudi nevarno, ker bo tako glede pilotov, kakor tudi v gospodarskem pogledu popolnoma odvoden od Sovjetov, kar pa lahko dovede do izgube njegove samostojnosti in neodvisnosti, s katero se toliko ponuja. Pameten sporazum z Zahodom bi pomenil najboljšo rešitev tudi za Egipt.

NOV SESTANEK V LONDONU

Medtem so se v sredo sestali v Londonu zastopniki 18 držav, da se pomenijo o ustanovitvi družbe koristnikov Sueškega prekopa. Od tega sestanka ne pričakujemo iznenadjenj, ker si od nove družbe nihče ne obeta posebnih koristi. Važnost tega novega sestanka je pravzaprav

Hruščev v Jugoslaviji

Brez predhodnega naznanila je prišel v Jugoslavijo tajnik sovjetske partije Nikita Hruščev. Trdijo, da je to privaten obisk. V Jugoslaviji bo Hruščev ostal nekaj dni in bo medtem govoril tudi z maršalom Titom. — Mnogi pa ne verujejo, da bi to bil običajen privaten obisk, temveč so mnenja, da ima posebno v sedanjem trenutku politične napetosti zaradi Sueza svoj tajen namen, ki bodo zanj zvedeli šele pozne kdaj.

Ko je Hruščev prihajal, je odhalil predsednik republike Indonezije Soekarno. Ta se je mudil v Jugoslaviji več dni in je obiskal glavna mesta in pokrajine. Ob koncu so objavili uradno poročilo, v katerem trdijo, da so se razgovarjali o svetovnem miru, o odpravi kolonialne politike in podobnem. Ob slovesu je Soekarno povabil Tita na obisk v Indonezijo. Tako bo maršal imel zopet priložnost, da bo prihodnjo zimo odšel na brezplačno potovanje v južne kraje. — Tito se res ne more pritoževati, da mu sreča ni mila. Kaj si misli pri tem jugoslovansko ljudstvo, je pa druga stvar, ki se njega ne tiče.

Predsednik Gronchi na Južnem Tirolskem

Pretekli teden se je mudil na Južnem Tirolskem predsednik republike Giovanni Gronchi. Spremljal ga je notranji minister Tamboni. Gronchi je obiskal vse glavne kraje: in sicer Trident, Bozen, Briksen, Meran. Njegov obisk v tem trenutku, ko se niso še pelegle polemike med avstrijskim in italijanskim tiskom zaradi vprašanja južnotirolskih Nemcev, ima svoj poseben pomen. Ta pomen je razviden posebno iz govora ministra Tambonija, ki ga je ta imel v Bozenu pred zbranimi župani iz boceanske province. Minister je v govoru predvsem poudaril, da ima ital. republika svoje zakone, ki so jih dolžni spoštovati vsi državljanji, in da ne bo trpela, da bi se del državljanov obračal na kako tujo državo za pomelo. (Misil je pri tem na južne Tirolce, ki iščejo zaščito pri Avstriji). Poudaril je tudi, da ital. ustava dovoljuje državljanom prosti naselitev kjer koli v mejah republike in da zato nikomur ne morejo prepovedati, naseliti se kjer koli želi. Pri tem je jasno dal razumeti, da se bo naseljevanje nenemških priseljencev na Južnem Tirolskem nadaljevalo. Gronchijev obisk in Tambonijev govor sta torej hotela poudariti, da je Južna Tirolska ital. provinca, kamor se nima pravice vmešavati nihče; dosedanje metode asimilacije in naseljevanja pa se bodo nadaljevale.

Volitve na Švedskem

Prejšnjo nedeljo so imeli na Švedskem volitve za nov parlament. Na Švedskem že dvajset let vladajo socialni demokrati. Letos so precej ostro nastopili proti njim opoziconalni konservativci, ki pa so le delno uspeli. Vladni večini so iztrgali le osem poslanskih mest. Zmagali so vnovič socialni demokrati, ki so dobili 108 poslancev, prej pa so jih imeli 110. Druga vladna stranka, to je agrarci, ki so imeli prej 26 poslancev, so padli v nedeljo na 20. Konservativci, ki so v opoziciji, so

povečali število svojih poslancev od 31 na 39, opoziconalni liberalci pa so ostali pri 58 poslancih. Komunisti so dobili enega poslancev več, vsega skupaj 6. Ker ima parlament skupaj 231 poslancev, je 6 le neznatna številka. Večina prebivalstva je ostala zadovoljna s socialnimi reformami, ki jih izvaja zmerna socialnedemokratska stranka.

Ciper

Britanska vlada je med zunanjepolitično razpravo v spodnji zbornicu napovedala, da bo kmalu dokončana nova ustava za Ciper. Izdeluje jo lord Radcliffe. Po novi ustavi bo imel Ciper pravico do sameodočbe, a je zaradi sedanega stanja nekaj časa ne bo mogel izvajati. Ciper bo ostal britanska posest, kar je z britanskega stališča spričo napetosti na Srednjem Vzhodu razumljivo. Angleži si namernajo z novo ustavo pridržati tudi vodstvo ministrov za zunanje in notranje zadeve ter za narodno obrambo. Pri pogajanjih z nadškofom Makariosom, ki je zbolel v pregnanstvu na Seychellske otokih, so bili Angleži pripravljeni prepustiti notranje ministristvo Ciprčanom. Nova ustava torej Ciprčanom ne bo zadovoljila. Napadi na britanske vojake se nadaljujejo, Francozom pa so sporočili, da proti njim nimajo nič in jih EOKA ne bo napadala.

Bulganin se oglaša

Predsednik sovjetske vlade Bulganin je poslal ameriškemu predsedniku Eisenhoweru novo pismo v zadevi svetovne razročitve. Zaradi napetosti na Srednjem Vzhodu je izbira časa za razgovore o razročitvi sicer nekajliko čudna, toda Sovjeti si obetajo od nje propagandni uspeh. Bulganin v svojem pismu ponavlja stare sovjetske predloge za razročitev, ki ne upoštevajo dovolj zahodne želje po nadzorstvu nad orožjem in oboroženimi silami. Bulganin dalje omenja nemško vprašanje in pravi, da se Nemci ne bodo mogli zdržiti, dokler ne bo Zahodna Nemčija spremnila svoje politike. Ta naj bi bila seveda komunistična. Spet dvojna mera. Po eni strani Moskva kriči o narodnostnih pravicah arabskih narodov, po drugi strani pa Nemcem odreka osnovno pravico po svobodi in zdržitvi. S tem pismom tako spet ne bo nič, ker je dolga izkušnja pokazala, da komunisti ne misijo tako, kakor govorijo, in ne delajo tako, kakor objavljujajo.

Zahodnoevr. zveza

V Parizu je bila pod predsedstvom italijanskega zunanjega ministra Martina seja ministrskega sveta Zahodnoevropske zveze. Sejo so sklicali na zahtevo Zahodne Nemčije, ki je bila v skrbih zaradi nekaterih ameriških in britanskih izjav, da bodo zaveznički v okviru nove atomske strategije zmanjšali število vojaštv na skrbeli klasično ohrožitev. Ministrski svet je ugodil zahtevi Zahodne Nemčije in sprejel sklep, da ne bo zmanjšal zavezniških sil v Evropi brez soglasnega priznanja vseh članic, torej tudi Zahodne Nemčije.

UMRL JE IZNJDITELJ AUREOMICINA

V starosti 84 let je umrl v New Haven v Connecticutu iznajditelj aureomicina Benjamin Minge Duggar. Aureomicin je prvi antibiotik, ki je zares učinkovito deloval pri težkih slučajih zastrupitve in okuženja. Duggar ga je odkril leta 1948, potem ko sta bila že znana in v rabu prva dva antibiotika penicilin in streptomycin.

NAŠ TEDEN V CERKVI

23. 9. nedelja, 18. pob.: sv. Lin, p.
24. 9. pondeljek: Marija Devica, rešiteljica jetnikov
25. 9. torek: sv. Nikolaj iz Flüe, sp.
26. 9. sreda: sv. Ciprijan in Justin, m.
27. 9. četrtek: sv. Kozma in Damijan, m.
28. 9. petek: sv. Venceslav, sp.
29. 9. sobota: sv. Mihail, nadangel

*

SV. CIPRIJAN IN JUSTINA, mučenca. Ze v četrtem stoletju je bilo njuno češčenje zelo razširjeno.

CIPRIJAN je bil spočetka čarownik. Za krščansko vero mu ni bilo mar. Pozoren pa je postal na bogobjubno krščansko dekle Justino. Želel je poročiti.

JUSTINA ga je kratkomalo zavračala. Vedela je, da ji malo koristi poroka, če

bi se ob poganskem čarowniku pogubila duša.

Ker vse čarovnike niso nič izdale, da bi si pridobil Justino, jih je Ciprijan opustil in se je začel zanimati za krščansko vero. Spoznal je svojo zmoto in se resnično spreobrnil.

Ni pa poročil Justine, zakaj cesarski rabiji so ga, ker je bil kristjan, vrgli v ječo, pa tudi Justino, katere lepi spodbudni zgled je tako vplival na Ciprijana. — Obsta umrla mučeniške smrti.

Verno, stramežljivo, odlčno dekle kajkrat vpliva, da se fant, ki se zanj poteguje, resnično spreobrne. — Če pa fant hlini spreobrenjenje, je, če pride do zakona, v družini žalost. — Zato je treba dobrim dekletonom tudi — previdnosti.

Če ni vse zlato, kar se sveti, je še manj, če se samo zasveti!

IZ SV. EVANGELIJA

Cisti čas je vstopil Jezus v čoln in se prepeljal in prišel v mesto. In glej, prišeli so mu mrtvoudnega, ležečega na postelji. Ko je Jezus videl njih vero, je rekel mrtvoudnemu: »Zaupaj, sin, odpuščeni so ti trije grehi.« In glej, izmed pismakov so si mislili: »Ta govori bogokletno.« Ko je Jezus videl njih misli, je rekel: »Zakaj v srcu hudo mislite? Kaj je laže reči: »Odpuščeni so ti grehi, ali reči: »Vstan in hodie!« Da boste pa vedeli, da ima Sin človekov oblast, na zemlji odpuščati grehe — reče tedaj mrtvoudnemu: — »Vstan, vzemi svojo posteljo in pojdi na svoj dom.« In vstal je ter odšel na svoj dom. Ko so pa množice to videle, so se zbale in slavile Boga, ki je dal ljudem tako oblast.

*

Mrtvoud je resna zadeva, ker omrty en del ali pa tudi celo telo. Gotovo ni prijetno, če telo delno ali kar v celoti ohremi. A nikdar ni dovolj poudarjeno dejstvo, da je duhovni mrtvoud, t. j. greh, mnogo hujšega značaja in mnogo nevarnejši od telesne kapi. Ta nam ekri ali skrajša telesno življenje, greh pa spravlja v nevarnost večnost naše duše, naše večno življenje. Težek greh zadira naši duši duhovno smrt, ki jo odvzame samo sv. spoved.

Koliko je ljudi, ki imajo zdrave možgane, usta, roke in noge, a so za Boga kakor paralitični: malo-

KATOLISKI GLAS

V 30 letih je izdala 11 milijard 535 milijonov 742 tisoč lir. Koliko smo prispevali mi za te velike namene?

30. SVETOVNI MISIJSKI DAN

Pij XI. je 28. februarja leta 1926 izdal misionsko okrožnico »Rerum novarum«, s

katero je opozoril katoličane na veliko misionsko dolžnost, da delajo za spreobrnjanje poganov. Istega leta je bilo uvedeno praznovanje svetovnega misionskega dne, ki se od takrat dalje vsako leto bolj uspešno obhaja.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH LJUDI

RAZSTAVA SODOBNE JUGOSLOVANSKE UMETNOSTI

V ljubljanski moderni galeriji so otvorili 29. avgusta razstavo sodobne jugoslovenske umetnosti. Razstavljenih je bilo 50 del. Na pobudo komisije za kulturne zveze z inozemstvom bodo ta dela po končani razstavi v Ljubljani razstavljeni tudi po večjih italijanskih mestih, kakor v Milanu, Rimu in Bariju.

SLAVISTIČNI SEMINAR V ZAGREBU

V Zagrebu so z uspehom zaključili seminar za slaviste, na katerem je sodelovalo šest gostov iz Avstrije, eden iz Danske, šest iz Anglije, devet iz Francije, trije iz Nizozemske, dvanajst iz Nemčije, dva iz Švedske, dva iz Italije in po eden iz Poljske in Združenih držav. Udeleženci so se pohvalno izrazili o poteku seminarja.

NALEZLJIVE BOLEZNI V SLOVENIJI

Nalezljive bolezni so letos zavzele v Sloveniji večji obseg kot pa prejšnja leta. Samo v ljubljanskem okrožju so zabeležili letos 42 primerov paratifusa, 87 primerov otroške paralize, od katerih tri smrte, nadalje 263 slučajev meningitisa, od teh samo na področju ljubljanske infekcijske klinike 145 slučajev.

Vsekakor so ta številka zelo visoka v primeri s prebivalstvom Slovenije. Razstavitev nalezljivih bolezni je treba pripisati najprej revnim razmeram in pa pomankanju zdravil in zdravniške oskrbe sploh.

BOGATA »TRGATE« MALIN V TRNOVSKEM GOZDU

Trnovske kmetijske zadruge so v enem samem tednu odkupile 13 ton malin. Zadruge na Čavnu, v Predmeji in Lazni pa so odkupile 40 ton malin. Dnevno je nabiralo maline v Trnovskem gozdu 600 ljudi.

no zapušča belgijske rudnike dnevno po 400 italijanskih rudarjev.

V celotnem številu vseh rudarjev v belgijskih rudnikih, ki je znašalo v letošnjem marecu 149.622, je bilo 47.038 Italijanov, sedaj jih je komaj še nekaj čez 30.000.

PREBIVALCI ASTRALIJE SE VEDNO BOLJ MNOŽIJO

V zadnjih dyanastih mesecih je 29.10. oseb, naseljencev iz devetnajstih različnih držav, zadoljelo australo državljanstvo. To je doslej najvišje število oseb, ki so v tako kratkem času dobili australo državljanstvo. Med njimi je 2148 Italijanov. Računajo, da bo v prihodnjih 12 mesecih prišlo v Australijo novo veliko naselje, tako da bo število novih australskih državljanov doseglo 50.000.

Dragi bralec »Katoliškega glasa« in vši, ki se hoste na rožnovensko nedeljo udeležili velike slovesnosti, v današnji številki našega časopisa si lahko ogledate načrt kapelice, kot jo je zamislil g. Vilko Čekuta, z edino malo spremembo na vrhu pročelja: namesto na špicastem podstavku bo stal lep križ na svojevrstno obdelani obli. Kako je potekala graditev, bo pa pokazala slika v prihodnji številki in tudi kako zgleda kapelica sedaj, ko že kar tudi ona sama pričakuje, da se na ujenem okusnem oltarju ustoliči lepi in nam vsem tako prisrčni spominski kip Brezmadežne.

PRAZNIK REPUBLIKE SAN MARINO

Pretekli teden je mala republika San

Marino v italijanskih Markah praznovala 505. leto svoje ustanovitve. Baje je to republiko ustanovil sv. Marino, ki si je izbral hrib Titano za svoje strogo puščavniško življenje. Nekateri romarji, ki so pri obiskali njegov grob, so postali tudi prvi prebivalci male republike.

SOLSKI KOLEDAR ZA LETO 1956-57

Prosvetni minister je odločil, da se šolsko leto 1956-57 na osnovnih, nižjih srednjih in strokovnih šolah prične dne 3. oktobra. Na vseh ostalih višjih šolah pa se bo pouk začel dne 15. oktobra. Solško leto je razdeljeno na tri tromesečja. Prvo od začetka do 22. decembra, drugo od 7. januarja do 18. marca in tretje od 20. marca do konca šol. leta, ki ga bodo šele določili.

LEDNI STADION V CORTINI

Po zaključitvi olimpijskih iger v Cortini v letošnjem februarju, se na lednem stadionu še vedno nadaljuje priljubljeni šport drsanja. Velik ledni stadion, ki je vse poletje s pomočjo posebnih hladilnih brezhibno deloval, je bil vse te meseca zelo živahen. Samo v juliju je zabeležila blagajna tega športnega igrišča 9 milijonov lir dohodka. Vzdrževalnina lednega drsališča znaša mesečno 1 milijon lir. Za mesec oktober je že vzelo v najem drsališče avstrijsko športno društvo.

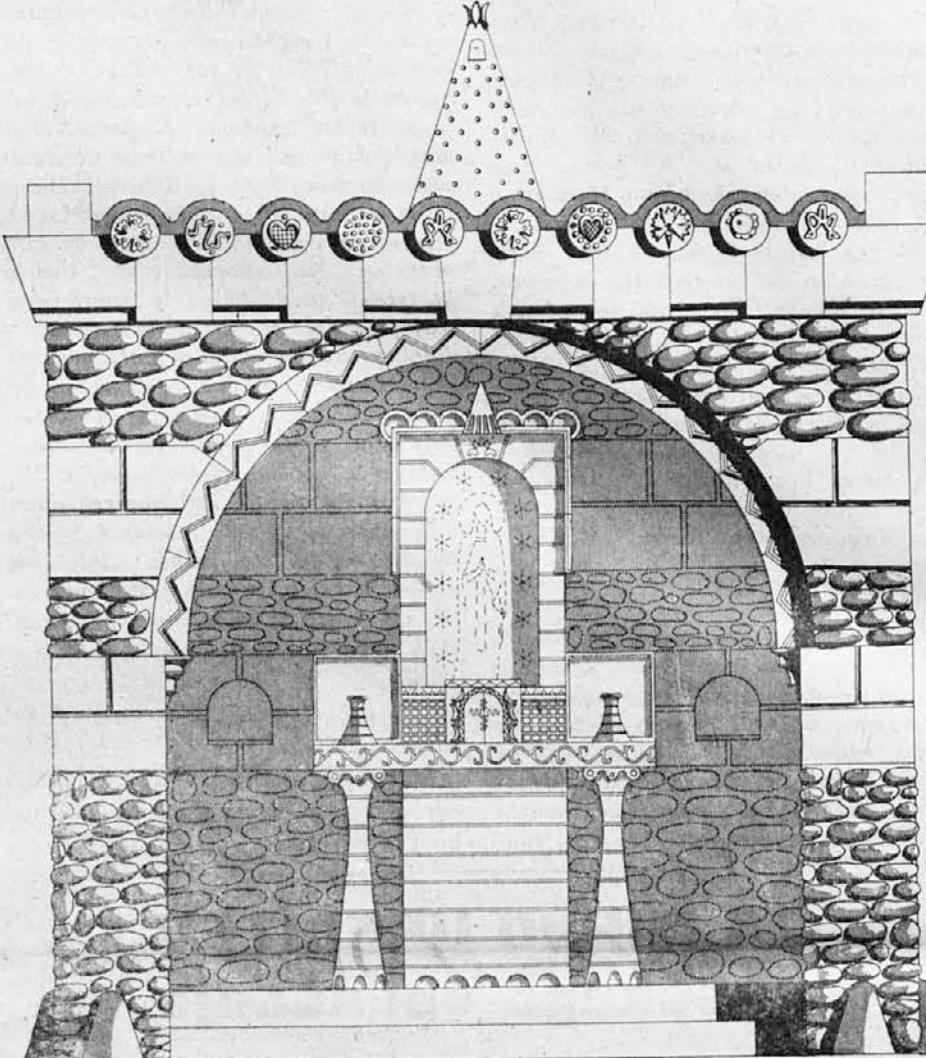
ITALIJANSKI ČEVLI

Moda in predvsem proizvodnja italijanskih čevljev žanje tudi v inozemstvu vedno večje priznanje. V prvih petih mesecih letošnjega leta so izvozili iz Italije v tuje države nad 3 milijone parov čevljev, skoraj milijon več kot lansko leto v istem času. Skupno vrednost tega izvoza cenijo na 5 milijard in 200 milijonov lir.

Zaobljubljena kapelica v Podgori

Bliža se prva nedelja v oktobru, praznik svetega rožnega vence. Podgora bo ta dan doživelja izredno slavje: blagoslovitev nove umetniške Marijine kapelice, o kateri je bilo že toliko govora, pisana, načrtov, dela, žrtve in priprav. Na trdnih temeljih bo zgradba z božjo in Marijino pomočjo trajala v vek. Zgrajena je na kalvarijskem pobočju, za cerkvijo, par minut hoda navatre ob hladnem potoku, med zelenjem, drevjem in skalami. Gotovo je to

Povabili smo zato Devico Marijo, na običej prav vse naše hiše in družine. Lepo okrašen malo kip je tako remal vsak večer k drugi družini. Začeli smo to družinsko romanje 15. avgusta 1950. v cerkvi in naslednji dan s procesijo k prvi družini; zaključili smo ga pa 18. novembra 1951. Z zbranimi darovi smo potem po načrtu g. Vilka Čekuta, ki je priznan mojster iz sole velikega Plečnika, naročili veliko delo v nabrežinskih kamnolomih:

eden izmed najbolj pestrih in pristno stavnih prostorov v naši bližini. Je pa to tudi prostor in kraj, ki je tolikim v neizbrisnem spominu iz době prve svetovne vojne, ko je ondi, v izkopani votlini, dobrovalo prvo pomoč in obvezovanje neštetno ranjencev, ki so se borili za zares krvavo Kalvarijo. Med drugo svetovno vojno je pa tista skalna votlina — kaverna z dvema vhodoma — postala najbolj iskan zočnišča domaćim družinam in obenem vsem, ki so bili zapošleni v tako ogroženi podgorški tovarni ob številnih alarmih in bližnjih bombardiranjih. V tem času je pok. g. Stančić dal postaviti v ono najbolj varno in najbolj iskan votlino začasni oltarček in tudi lep majhen kip Brezmadežne. Koliko so tam jekali, prebedeli, molili in vzdihovali podnevi in noči: »Marija, pomagaj nam vojskini čas...! Hvala Bogu, vojna je minila. A v Podgori smo po končanih zmedenih povojnih letih sklenili, da tistega kipa Matere božje ne smemo in nočemo pozabiti.

naj ne bo samo kaj malega v temni in vlažni kaverni, ampak nekaj večjega na prostem, pred tistimi zgodovinskimi in tako pomembnimi votlinami. Silno veliko dela je bilo treba, da smo uredili, pozidali in izravnali potrební prostor, zvezili tja gori sklesane nabrežinske kamne in tudi toliko gradbenega materiala. Hvala Bozu, vse je sedaj postavljeno.

Dragi bralec »Katoliškega glasa« in vši, ki se hoste na rožnovensko nedeljo udeležili velike slovesnosti, v današnji številki našega časopisa si lahko ogledate načrt kapelice, kot jo je zamislil g. Vilko Čekuta, z edino malo spremembo na vrhu pročelja: namesto na špicastem podstavku bo stal lep križ na svojevrstno obdelani obli. Kako je potekala graditev, bo pa pokazala slika v prihodnji številki in tudi kako zgleda kapelica sedaj, ko že kar tudi ona sama pričakuje, da se na ujenem okusnem oltarju ustoliči lepi in nam vsem tako prisrčni spominski kip Brezmadežne.

PRAZNIK REPUBLIKE SAN MARINO

Pretekli teden je mala republika San

Marino v italijanskih Markah praznovala 505. leto svoje ustanovitve. Baje je to republiko ustanovil sv. Marino, ki si je izbral hrib Titano za svoje strogo puščavniško življenje. Nekateri romarji, ki so pri obiskali njegov grob, so postali tudi prvi prebivalci male republike.

SOLSKI KOLEDAR ZA LETO 1956-57

Prosvetni minister je odločil, da se šolsko leto 1956-57 na osnovnih, nižjih srednjih in strokovnih šolah prične dne 3. oktobra. Na vseh ostalih višjih šolah pa se bo pouk začel dne 15. oktobra. Solško leto je razdeljeno na tri tromesečja. Prvo od začetka do 22. decembra, drugo od 7. januarja do 18. marca in tretje od 20. marca do konca šol. leta, ki ga bodo šele določili.

LEDNI STADION V CORTINI

Po zaključitvi olimpijskih iger v Cortini v letošnjem februarju, se na lednem stadionu še vedno nadaljuje priljubljeni šport drsanja. Velik ledni stadion, ki je vse poletje s pomočjo posebnih hladilnih brezhibno deloval, je bil vse te meseca zelo živahen. Samo v juliju je zabeležila blagajna tega športnega igrišča 9 milijonov lir dohodka. Vzdrževalnina lednega drsališča znaša mesečno 1 milijon lir. Za mesec oktober je že vzelo v najem drsališče avstrijsko športno društvo.

ITALIJANSKI ČEVLI

Moda in predvsem proizvodnja italijanskih čevljev žanje tudi v inozemstvu vedno večje priznanje. V prvih petih mesecih letošnjega leta so izvozili iz Italije v tuje države nad 3 milijone parov čevljev, skoraj milijon več kot lansko leto v istem času. Skupno vrednost tega izvoza cenijo na 5 milijard in 200 milijonov lir.

DAN ITALIJE NA ZAGREBSKEM VELESEJMU

V Rangoonu v Birmi je daroval prvo sv. mašo pater Franjo Xavierimutu. Posebnost pri tej novi sv. maši je bila ta, da sta mu stregla dva izmed njegovih treh sinov, Jože in Avgust. Novomaska je leta 1944 postal vdovec, nakar je poskrbel za sinove, sam pa je vstopil v semenišče, kjer je v desetih letih dovršil potrebne študije za mašniško posvečenje.

SKOFIJSKO ROMANJE Z LETALI V LURD

Prvi se je zgodilo, da je bilo celo skofijsko romanje v Lurd organizirano z letali. Romarji so došli iz mesta Limrick na Irskem in so jih vodili franciskani.

CEZ POLDRUGI KILOMETER VISOK NEBOTICNIK

Cita se kot v pravljici. In vendar je resnica, da gradi najdržnejši ameriški arhitekt 87-letni Frank Lloyd v Chicago 1600 m visok nebotičnik. Imel bo 510 nadstropij in bo v njem prostora za približno 100.000 ljudi. Nebotičnik bo krov štirikrat višji od znamenitega najvišjega newyorskega nebotičnika Empire State Building. Bo velike važnosti tudi z ekonomsko stanovalcev bi potrebovali najmanj sedem ali osem nebotičnikov. Ogromen nebotičnik bo imel glavno oporo v zidu v sred

MARS IN NJEGOVE SKRIVNOSTI

Zadnje tedne se veliko piše o planetu Marsu, ki se je nahajal 7. septembra v največji bližini naše Zemlje. Največji teleskopi (astronomski daljnogledi) so usmerjeni proti Marsu, da bi izsledili na njem kako novost. Noben planet našega Sonca ni vzbujal in ne vzbuja takliko zanimanja kot planet Mars.

Zanimanje za Mars je vzbudil italijanski astronom G. V. Schiaparelli, ki je deloval na zvezdarni v Breri. Leta 1877 je bil Mars v isti poziciji napram Zemlji, kot je letos. Schiaparelli je pri opazovanju Marsa izsledil na Marsovi površini celo vsto temnejših črt, ki jih je smatral za kanale, nekake vodne ceste, ki so se vlekle na stotine in stotine km v daljavo. Ti kanali so bili tako pravilno izgrajeni, da se je sama od sebe vsljevala misel, da so ti kanali tvorba umskih bitij, to je Marsovih prehivalcev.

To mnenje italijanskega astronoma je dohilo kmalu mnogo pristašev. Celo resni astronomi so začeli zagovarjati mnenje, da je Mars obhujen ter da prebivajo na njem ljudje, ki so glede kulture veliko pred nami. Začela je delovati fantazija, ki ni niti zadnja leta popustila. Saj smo v zadnjih letih neštetokrat slišali o letecih krožnikih, ki so jih smatrali mnogi za izvidnika letala Marsovih prehivalcev, ki so si prisljali ogledat našo Zemljo, da bi poznje kdaj prihrameli s svojo zračno armado na njo ter si jo podvrgli.

Seveda so to le izročki bujne domišljije, ki nimajo nobene stvarne podlage. Da bomo tem bolje razumeli nesmiselnost vseh teh fantastičnih mnenj, oglejmo si, kaj pravilno resna znanost o tem našem nebesnem sosedu.

Mars je po svoji oddaljenosti od Sonca četrti izmed devetih sončnih planetov. Spada med tako zvane zunanjne planete, to je med planete, ki so od Sonca bolj oddaljeni kot naša Zemlja. Zunanji planeti imajo prednost, da se lahko sprehajajo po celem nebu, medtem ko se notranje planete Merkur in Venera (Jutranjica ali Večernica) morata držati bližine Sonca.

Zaradi tega sta ta dva planeta vidna ali zjutraj pred sončnim vzhodom ali pa zvezde po sončnem zahodu.

Srednja oddaljenost Marsa od Sonca znaša skoraj 223 milijonov km, Mars je torej za dobrih 78 milijonov km bolj oddaljen od Sonca kot naša Zemlja. Ker je njegova pot okoli Sonca preeje ekscentrična (pologasta), se približa naša Zemlja tudi na 56 in pol milijona km. To se zgodi vsakih šestnajst let in ravno letos imamo lepo priložnost, da si ga lahko ogledamo v njegovi največji bližini. Te dneve ga vidimo zvezcer na vzhodni strani, opolnoči na južnem delu neba, proti jutru pa na zapadnem delu neba. Zaradi izredne svetlosti in rdeče barve ga ni mogoče zgrešiti. Od 7. septembra dalje se oddaljuje od Zemlje, kar bo imelo za posledico, da se bo njegova svetlost vedno bolj manjšala.

Za enkratni odhod okoli Sonca potrebuje Mars 687 dni, torej le poldrug mesec manj kot dve leti. Marsovo leto traja po temenakem skoro dve naši leti. Temu primerno so tudi letni časi na Marso skoraj enkrat tako dolgi kot na Zemlji.

Okoli svoje osi se zavrti Mars v 24 urah in 37 minutah, kar pomeni, da traja dan na Marsu 37 minut več kot na Zemlji. V tem oziru bi bil Mars Zemlji preeje podoben. Tudi glede nagnjenosti svoje osi sta si Mars in Zemlja zelo podobna. Marsova os je le za poldrugo stopinjo bolj nagnjena kot Zemljina. Nagnjenost osi po-

vzroča štiri letne čase in čim bolj je okskega planeta nagnjena, tem več topote dobita severni in južni tečaj.

Mars je po svoji velikosti, se bolj pa po svoji teži, veliko manjši od Zemlje. Iz Zemlje bi se dalo nepraviti kakih devet enako težkih Marsov; iz Marsa pa ravno koliko naših Lun.

Kot zanimivost naj povemo, da znaša privlačnost na Marso komaj štiri desetine

Zemljine privlačnosti, zaradi česar so vse telesa na Marso dva in polkrat lažja kot na Zemlji. Človek, ki tehta na Zemlji 70 kg, bi tehtal na Marso le okoli 26 kg. Atlet, ki skoči na Zemlji dva metra visoko, bi skočil na Marso čez pet metrov visoko. Ker je Mars veliko bolj oddaljen od Sonca, dobiva veliko manj gorkote od Sonca kot je dobiva naša Zemlja. V svoji srednji oddaljenosti od Sonca dobiva le tri sedminki gorkote, kot je dobiva naša Zemlja. Zato je temperatura na Marso veliko nižja kot na Zemlji. Vendari tako nizka, da bi ne mogli v nekaterih predelih Marsa živeti ljudje.

Kar izključuje vsako bivanje ljudi na Marso, je predvko ozračje, predvsem pa pomaganje kisika na Marso. Medtem ko so si veliki planeti, kot Jupiter, Saturn, Uran in Neptun, pa tudi srednji planeti, kot Zemlja in Venera, ohranili zaradi svoje velike privlačnosti precej ozračja, imata oba mala planeta Merkur in Mars le redko ozračje. Poleg tega je na Marso le malo kisika, ki je za naše dihanje neobhodno potreben. Tudi vode ne more biti veliko na Marso; dovolj pa je duška in ogljikove kislino, ki je za življenje razlinstva neobhodno potrebna. Zato je skoro izključeno, da bi bivali na Marso nam podobni ljudje; ni pa izključeno, da prospava na Marso kako nižje razvito rastlino.

Največja zanimivost Marsa, so njegovi tako zvani kanali in oba s snegom oziroma s slano pokrita tečaju. Ko nastopi zima na severnem Marsovem tečaju, dobí severni tečaj belo kapico, ki pa na polnolna pologama izginja in dostikrat tudi popolnoma izgine. Ko nastopi po enem letu zima na južnem tečaju, se isti pojavi

pojavlja na južnem tečaju. Mnogi astronomi so videli v tem podobnost z zemeljskimi razmerami. Tudi na Zemlji pokrije pozimi severne kraje snežena odcja, ki začne na pomlad kopneti, nakar se pol leta pozneje ista zgodba ponovi na južnem tečaju.

Ali je ta razloga pravilna, je težko reči. Pri veliki opoziciji Marsa leta 1924. so baje ugotovili, da sta obe beli kapice le tlorbi Marsovega ozračja in nikakor s snegom ali slano pokrita Marsova tečaja. Kakšno mnenje bodo o tem izrazili sednji Marsovi opazovalci, bomo najbrže šele čez nekaj mesecov izvedeli.

Glede Marsovih »kanalov« je večina zvezdolovcev mnenja, da so ti kanali le optična prevara, ki so jo zazkrivili preiskovali Marsovo površino, so se ti kanalne razblinili v veliko število temnejših lis in peg. Tudi fotografije Marsove površine niso pokazale omenjenih kanalov. Letošnja opazovanja Marsa, pri katerih se poslužujejo veliko močnejšimi daljnogledov, niso odkrila dosedaj, kolikor nam je znano, še nobenih kanalov.

O Marso moramo povrediti še to, da ima dva majhna spremljevalca, dve majhni lun, ki ju je odkril leta 1877 astronom Asaph Hall. Ker velja v rimski mitologiji Mars kot bog vojnega, so dali tudi temu dvema mesecema temu primerna imena. Imenujeta se Fobos in Deimos, to je Strah in Groza, ki pa teh strašnih imen nikar ne zasluži. Predvsem sta oba Marsova meseca dva zelo majhna svetova, ki ju je mogoče le z velikimi daljnogledi zaznati. Oba meseca imata kakih deset km v premeru ter krožita v neposredni bližini Marsa. Fobos je oddaljen od središča Marса 9.100 km, Deimos pa 23.000 km. Primjeraj naš Mesec, ki je oddaljen od Zemlje 384.400 km! Fobos obkroži Mars v sedmih urah in 39 minutah; Deimos pa v 30 urah in 18 minutah.

Ta dva neznačna satelita sta napravila zvezdolovcem veliko uslugo. Iz njihove oddaljenosti od Marso in iz hitrosti njihovega gibanja so mogli zvezdolovci določiti preeč natančno maso (težo) in tudi gostoto planeta Marsa.

A. Pavlin

Na Marso moramo povrediti še to, da ima dva majhna spremljevalca, dve majhni lun, ki ju je odkril leta 1877 astronom Asaph Hall. Ker velja v rimski mitologiji Mars kot bog vojnega, so dali tudi temu dvema mesecema temu primerna imena. Imenujeta se Fobos in Deimos, to je Strah in Groza, ki pa teh strašnih imen nikar ne zasluži. Predvsem sta oba Marsova meseca dva zelo majhna svetova, ki ju je mogoče le z velikimi daljnogledi zaznati. Oba meseca imata kakih deset km v premeru ter krožita v neposredni bližini Marsa. Fobos je oddaljen od središča Marса 9.100 km, Deimos pa 23.000 km. Primjeraj naš Mesec, ki je oddaljen od Zemlje 384.400 km! Fobos obkroži Mars v sedmih urah in 39 minutah; Deimos pa v 30 urah in 18 minutah.

Ta dva neznačna satelita sta napravila zvezdolovcem veliko uslugo. Iz njihove oddaljenosti od Marso in iz hitrosti njihovega gibanja so mogli zvezdolovci določiti preeč natančno maso (težo) in tudi gostoto planeta Marsa.

A. Pavlin

OPENSKA „ZDRAHE“

Pod rubriko »Segnalazioni« je tržaški Il Piccolo objavil dne 14. septembra zanimivo pisemce neke Riva Pavle. Ta sporoča, da se je v nedeljo 9. sept. popoldne znašla v inozemstvu in to na Općinah. Pa kako to? Videla je napis v slovenskem jeziku, ki je visel čez cesto in je bil postavljen za Marijino procesijo. Drugi napis je opazila pri cerkvi, ki je nosil dve letnici: 1949-1956. Priznava, da ni vedela, kaj bi pomenil. Verjetno so bila to leta, ko se je v župniji uporabljala samo slovenski jezik.

Nadalje stavi gospa tri vprašanja.

a) Ali namerava Ustanova za turizem, ki je dala župniku možnost, da je razpolagal kar s širimi korjerami za prevajanje slovenskih vernikov na kraj procesije, spoditi iz kraja italijanske turiste in Tržače?

b) Pod kakšnim pritiskom je moralna tržaška škoftija dovoliti tako procesijo v letu 1956.

c) Zakaj se v cerkvi rabi samo slovenski jezik, ko so pa Slovenci sami toliko krat in odločno zahtevali dvojezičnost? Ali ne bi bilo primerno, če bi pokazali

vec politične uravnovesnosti in bi dali Općinam dušnega pastirja, ki bi se za procesije zadovoljil z domaćimi verniki?

Kaj naj rečemo? Ali se vam zdi možno, da tako govorijo ljudje v letu 1956?

Poznal sem gospoda, ki je služboval v Trstu. Rud je hodil na sprechod. Svetovali so mu, naj se pelje z ladjo v Milje, pa se je vedno izgovarjal, da ne gre, ker je z ladjo nevarno in so Milje v bližini Trsta. Gotovo poznate ljudi, ki se niso upali (in so že taki) na Općine, ker je blizu Tito. In to se celo funkeionari, ki bi morali službovati ob meji. Nekateri so se opogumili sela s prihodom Italije. Med takim junaku spada gotovo tudi Riva Pavla.

Kaj bi pa rekli, če bi g. župnik pripeljal na Općine štiri ali osem korjer Nemcev in bi ti organizirali veliko procesijo? Prav gotovo bi dobil priznanje in odlikovanje. Slovenci pa ne smejo na Općine!

Slovenski duhovniki bodo drugo leto organizirali – tako so povedali ob koncu procesije – še večjo procesijo. In če bo mogoče, bodo verniki prišli ne samo od Svetega Križa ali iz Mačkovlj, ampak tudi z Brkinov, iz Raše in z Gaberka.

PRVA MEDNARODNA RAZSTAVA MODE V BENETKAH

V Benetkah so v drugi polovici avgusta otvorili prvo mednarodno razstavo mode, katere se je udeležilo 8 držav s treh kontinentov. Francija, ki je doslej imela nekak monopol za moderne novosti, se je razstave ni udeležila. Na treh večerih je 40 manekenk z vsega sveta razkazovalo modno raznaj dežel.

MOZART V PRAGI

V tem času potuje v Prago, kjer so predvajali njegovi operi »Beg iz Seraja« in pa zadnjo »Figarovo svatbo«. Mozart sam je bil v Pragi zelo navdušeno sprejet in njegove opere so doživele veliko večji uspeh kot na Dunaju. Končno je Mozart bil spet enkrat srečen, tako da je obljubil, da bo za Prago skomponiral novo opero.

Malo časa je bil srečen! Ko se je vrnil na Dunaj, je bil sporocilo, da mu je v Solnogradu umrl oče Leopold. Bridko je občutil to izgubo. Močno ga je pretresla očetova smrt, a ga ni strla. V teh žalostnih trenutkih je očetu v slovo skomponiral svojo muziko apotezo veselle mladosti ter idealne ljubezni. Da je dosegel vse to, je črpal melodije iz svoje bogate invencije, in izrabil vse pridobljene orkestralne učinke, s katerimi je hotel prikazati igralca-pevca na odrnu v največji luči. V tem se torej Mozart kaže genija, ki hodi svojo pot sam in prvi. Zato vzbudi veliko zavisti med glasbeniki, ki store vse, da bi šla ta opera čimprej v seno in pozabo.

Mozarta utruja takoj z nasprotniki in nemalo spodjeda njegovo rahlo zdravje ter ga polagoma uničuje. Ne uničuje pa njeve ustvarjalne sile! Nadaljnje kompozicije, kot je zadnja sonata v a duru za klavir in vijolinou; rondó v a molu, ki je eden najbolj znamenitih del te vrste; kvartet v a; kvintet v g molu; simfonija v g in d duru, kažejo vedno večje odmetve romantične.

Litol se je komponiranja obljudljene opere za Prago. Kakšno snov naj bi sedaj opeval? Odločil se je za »Don Giovannija«. Libreto za opero naj bi mu pripravil opat Da Ponte; libreto, ki bi prikazal takega »Don Giovannija« – veselega razudanca –, ki kot simbol zla potepeta vse moralne zakone, toda se zaman upira postavam večnosti. Muzika naj bi torej prikazala realni svet Don Giovannija in nerealni v podobi kamnatega kipa. Mozartu je

Kam z našimi otroki?

Sedel sem neko nedeljo predpolne v pisarni in čkal na kosilo. Druga maša je bila opravljena, ljudje so šli domov, nekatere nujne obiske sem odpravil, zato sem mirno čkal, da v kuhinji naznanijo za h kosilo. Toda kadar najmanj želiš, pride gotovo obisk. Potrka. »Naprej!« Vstopi mlad fant, pozdravi lepo po domače in se predstavi: »Sem ta in ta. Mama Vas pozdravlja!«

»Kako,« se začudim, »ti si! Pa saj ste tam doli na Sardinijo. Kako da tako domače govoris?«

Fant se nasmehue: »Tako govorim, kakor me je mama naučila. Tri leta sem imel, ko smo odšli na Sardinijo. A z mamo sem vedno moral govoriti po slovensko. Zato znam po domače, po šolsko pa ne, saj nisem nikoli videl slovenske šole.«

»Glej, glej, kaj mi poveš! Kaj pa delaš sedaj?«

»Tretji letnik inženjerije studiram v Cagliari.«

Tu sem obstal. Sram me je bilo. Veste, koga sem se sramoval? Onih naših mater in očetov iz Gorice, Trsta, iz naših vasi na deželi, ki so tu doma in njih otroci slovenski ne znajo! To sem fantu tudi povedal:«

»Sram me je, da si ti tam v tujini ostal zvest svojemu rodu in jeziku in svoji veri, tu pa se naši prodajajo za skledo leče in za prazen strah.«

In sram me je tudi danes, ko slišim znova, da slovenski starši vpišujejo otroke na ital. šole. Zakaj? Na Ponte Rosso v Trstu sta se srečali dve starci znanki, Dragica in Milica. Ker se že nekaj časa nista potožili to in ono skrb. Dragica:

»Cuj, kaj se je zgodilo mojemu možu v soboto. Po poti z dela domov ga sreča naš sosed Salvatore, saj ga poznaš, in mu reče: Vi imate otroka, ki pojde letos v šolo. Pazi, kam ga boste vpisali. Opozorim Vas na to kot prijatelj.«

Mož pride domov ves preplašen in začne tako: Ti, naš Jožko pojde v ital. šolo, po poti se mi je zgodilo tako in tako. In mi pove, kaj je bilo.

Jaz pa: Še kaj! Če misli Salvatore, da je tu še vedno Mussolini, se zelo moti. Jaz sem morala po sili v ital. šolo, moji otroci pa ne pojdejo. Če njegovi znajo samo »Trieste miša, naš ne brani drugim, da bi kaj več znali. Zato pojde naš Jožko v slovensko šolo! Tako sem rekla in tako bo.«

»In kaj je rekel mož k temu?« je vprašala Milica.

»Ah, kaj bo rekel. On se bojí vsake sence. Salvatoreju bom pa že jaz povedala, naj se ne praska, kjer ga ne srbici.«

JOŽKO BO TOREJ SEL V SLOVENSKO ŠOLO, KER IMA TAKO POGUMNO MAMO. TODA KOLIKO IMAMO TAKIH MATER? IN VENDAR JE PRAVILNA POT SAMO TA, DA GRE SLOVENSKI OTROCI V SLOVENSKI OTROŠKI VRTEC IN V SLOVENSK

Slovenskim vernikom na Tržaškem!

V tem tednu, ko sv. Cerkev obhaja tkzv. jesenske kvatre, bomo iskreno molili za svetost duhovnikov ter za duhovniško-redovniške poklice v našem narodu. Povabljeni pa bomo vsak v svoji župniji z razdeljenimi ovojnici, da tudi denarno prispevamo za naš vzgojni zavod Marijanische. Zbirajmo!

Vaš cilj mora biti: pod okriljem Marijanische hočemo v mestu samem postaviti poseben dom le za dijake, da bodo stanovali blizu šole in rastli v ozračju dosledne katoliške vzgoje!

Odgovor „Novemu listu“

Ker nimam za lov na čenče na razpolago toliko časa kakor znani pomožni titovec in presevalec slovenske obale, sem šele te dni zvedel za napad, ki ga je name in na katoliško politično organizacijo, kateri pripadam, priobčil »krščanski Novi list v predzadnji številki.

V zvezi s časopisno polemiko zaradi petja v openski cerkvi na Jernejev praznik dolže novolistarski skristijani mene, da naj bi bil zakrivil nič manj ko izgubo organistke za naš kor. K njihovim preračunanim lažem moram pripomniti naslednje:

1. Moja žena ni bila nikoli organistka na openskem koru, pač pa že leta in leta igrala harmonij mladiškemu pevskemu zboru in bo to delala naprej. Pri rednem cerkvenem petju je igrala samo zdaj pa zdaj, kadar so jo za to naprosili. Oboje je delala povsem brezplačno. Edina nagrada, ki jo je vsa ta leta za svoje delo dobila, je bil napad »krščanskega Novega lista«.

2. V cerkvi — in torej tudi na koru — zanj in povsed izključeno besedo krajevni župnik, ne jaz pa tudi ne »Novi list«. Župnik je dal točna navodila, kako naj bo na Jernejev praznik gledet petja pri večerni slovenski službi božji: pred sv. mašo slovensko petje, med mašo latinsko. Čeprav je bila moja žena na koru pred pričetkom maše, da bi začeli slovensko pesem, se je začela diskusija.

3. Dan poprej je slovenski kaplan na Opčinah č. g. Kosmač sam že posebej prisil mojo ženo, naj se drži teh navodil tako kakor zbor.

4. Med službo božjo je prišla na kor neka pevka in informirala mojo ženo, da je g. dekan dovolil zapeti slovensko pesem o sv. Jerneju. In tako so jo zapeli.

»Krščanski Novi list ima na Opčinah plačanega informatorja. Ker mu ta očitno niti za denar ne zna ali ne sme potočati resnice, naj pride njegov urednik prihodnji rajši k meni, kjer jo bo zvedel zastonj.

Ce se Slovenska katoliška skupnost in jaz drživa načela, da se ne gre nikomur zameriti, kakor trdi »Novi list«, potem velja zanj in za besednjakovev prav obratno načelo: lahko se zameriš vsemu slovenskemu narodu, samo Titu v svojim titovskim gospodarjem se ne smeš.

Če je »Novega lista«, da dajem svoj vrt na razpolago za prireditve vsem sloven-

skim organizacijam, drži. Dal sem ga celo njegovim gospodarjem. Ne maram biti namreč tako »oslovenski«, kakor je bil pred štirimi leti dr. Besednjak, ki ni maral Slovenski prosveti za njeno prireditev posoditi niti stolov, čeprav so bili nedkaj njenega last. Svoj prostor bom dal na razpolago tudi »novolistarjem«, kadar jih bo kaj več in kadar bo njihovo »delo« zavzel tak obseg, da bodo za presevanje slovenske obale sposobni prirediti vsaj skromno veselje.

Do takrat pa naj »krščanski Novi list« in njegov nič manj »krščanski« duhovni oče rajši nagovarjata svoje somišljence in njihove titovske gospodarje, naj pridno hodijo v opensko cerkev, da bomo še lahko govorili o kakih slovenskih pravicah v njej.

Jože Podobnik

Bazovica

Za nami je lep praznik pastirskega obiska in sv. birme. Vsa slovesnost je lepo uspela. Ob 10. je prevzeti g. škop maševal in prideljal v našem dragem materniskem jeziku. Mladinski pevski zbor je ubrano prepeval Tomčeve dijaško mašo pod vodstvom g. Lojetza Rozmana, župnika v Trebišah. Po sv. maši je škop prisostvoval izpraševanju birmancev, nakar je pregledal cerkev in župni urad. Dal nam je veliko lepih nasvetov glede obnovitvenih del v cerkvi. Seveda je tudi tu vprasanje denarja, ki ga bomo morali od nekej dobiti, če hočemo, da bo naša cerkev pravi božji hram — Očetov dom.

V nedeljo bo v Bazovici ob 8h sv. maša v staroslovanskem jeziku (vzhodni obred). Sv. mašo bo daroval č. g. Stanko Janežič. Vabljeni k izredni slovesnosti!

Popoldne je prišlo v Bazovico veliko ljudi iz vseh okoliških vasi, tudi z onstrane meje. Pred sv. birmo je g. škop spet govoril številnim vernikom. Po končani slovesnosti smo g. škopu priredili akademijo. To je zaključil g. škop z govorom, v katerem je spodbujal navzoče, naj sodelujejo z dušnimi pastirji za obnovitev verškega življenja v fari. Sledilo je obdarovanje pridnih strežnikov in raznašalcev »Kat. glas«. Ker so cerkveni pevci prvi cerkveni sodelavci in se za cerkev največ žrtvujejo, je g. škop počastil naš pevski zbor s tem, da je prebil s pevci nekaj časa pri veseli mizi. Pastirski obisk se

je zaključil na pokopališču, kjer je prevzeten opravljen molitev za pokojne farane. Ob tej priliki smo se zahvalili tržaški občini za vsa dela, ki jih je izvršila občina v cerkvi kakor na našem pokopališču. — Vsem, ki ste se žrtvovali za lepo izvedbo pastirskega obiska, naša prisrerna zahvala.

Pesek

Ob priliki pastirskega obiska v Bazovici, je tudi nas obiskal g. škop. Prisostvoval je z nami sv. maši, ki jo je opravil g. Albert Miklavčec, in nam med sv. mašo povedal v lepi slovenščini, da postane življenje brez Boga nemogoče in neznošno: v Bogu je ključ za zemske in večno srečo. V cerkvi se je zbral lepo število vernikov. Škoda je le, da se moški tako žalostno izgibajo cerkve. To pa ne bo brez posledje. Cerkev je bila zelo okusno okrašena. Dekleta, ki so se za to delo žrtvovala, zaslužijo vso pohvalo. Gospod škop je vse pregledal. Gotovo je spoznal, da je naša cerkev zelo uboga. Prepričani pa smo, da se bo zavzel pri oblasteh, da bi se delo v cerkvi enkrat zaključilo. Mi pa se bomo moralni za to delo sami žrtvovati. Če pa hoče kateri čitalatelj »Kat. glas« napraviti dobro delo v čast Brezmadecni, mu bomo za dar hvaležni. Iz Kanade se je oglasil naš dobroutnik g. Vilko Čekuta in nam sporočil, da nam bo izdelal umetniški kelih. Dobra oseba iz fare nam je te dni poklonila 10 tisoč lir. Rojakinja, ki živi v Meranu, je že obljudila svojo pomoč Bogovnri!

Sv. Križ

Zopet stojimo pred odprtimi šolami, vrati in kmalu bo naša mladež napolnila prazne klopi, da prisluhne večno lepi slovenski književni besedi ter se nasrka potrebne znanje za nadaljnje življenje. Žal imamo v naši vasi vsakoletni boj, ki bi ob vsestranski zavednosti in odločnosti vseh naših vaščanov lahko prav kmalu odpadel. Vsaka slovenska mati, sleherni slovenski oče — družinski poglavar, ki misli in čuti slovensko, ki izročila svojih prednikov ni zatajil ali zavrgel, mora vedeti, da je njezina sveta dolžnost, da vpiše svojega otroka v slovensko šolo! Tu ne pomaga noben izgovor. Slovenci smo enakopravni državljanji in so nam kot takim zajamčene vse pravice, zato je vsak strah, vsako oklevanje ne potrebuje in škodljivo. Bog bo nekoč terjal strog odgovor od vsakogar, ki je ravnal proti Njegovim zapovedim o spoštovanju staršev in s tem lastnega rodu. Zato naj nasi ljudje store tudi letos svojo dolžnost in naj ne poslušajo nikogar.

Kdor svojemu otroku ne privoči vzgoje

in šolanja v materinem jeziku, mu s tem brezvestno izpodjeda srečo in žaga vejo, na kateri sam sedi!

Križani, poskrbimo, da ne bo med nami nikogar, ki bi se po krividi lahkomisilen staršev kdaj Bogu in svojem narodu odstrel!

Mali Repen

Iz naše vasice, ki stoji nekako v sredini med Vel. Repnom in Zgonikom, se je redkodaj kdor oglaši. V ostalem je pri nas kot tudi drugod po Krasu sedaj občutna suša in bi tudi grozdu ne škodilo nekoliko blagodejnega dežja, katerega zlasti ostali pridelki krvavo potrebujejo.

Od kar so v naši zgoniški občini prišla v oblast združenji komunisti, se nekateri komunistični zagrizenci na vso moč trudijo, da bi številno razmerje med protikomunisti in komunisti spopriali v svoj prid. Toda ljudje vedno bolj sprengledejo, zlasti še, ker lahko vidijo spadidlo zelo od blizu. Prav tako imamo dnevno priložnost slov. radijskih oddaj iz Trsta, ki nas sporičajo, da smo v soboto 15. sept. poromali na Staro goro. Bili smo zopet zbrani z vsega goriškega Krasa, to se pravijo Doberdobci, Doljani, Jameleci, Devinčani, Šempoljaci in Mayhinci. Nad dve sto ljudi v 4 velikih korierah. Naž prvi cilj je bila M. B. na Staro goro. Tam smo ob 10. uri imeli napovedano sv. mašo z ljubskim petjem in pridigo. Ob spremljavi lepih novih orgel je ubrano donelo naše petje pod obnovljenimi cerkvenimi oboki do naše nebeške Matere in po zvočnikih tudi vseokrog po hribu. Videli smo na tej slavni poti marsikaj prenovljenega. Poleg orgel in stropa je prenovljena cerkvena streha, zvonik pa je v popravilu. Tudi cesta je razširjena, da pa noj vožijo brez nevarnosti tudi največje koriere. Ponekad je sicer polna grušča, a to avtomobilov in korierov ne ovira pri njih vožnji. Povod je opaziti, da o. kapucini zelo skrbijo tudi za zunanjost lepote svetišča. Zato pa je romarje vedno več iz vse Furlanije in tudi iz Goriške in Trsta, in posebno seveda iz sedanje Benečije. Lepo je tudi, da se na tej božji poti lahko spoveš v različnih jezikih, med njimi tudi v slovenščini. Škoda, da ne moremo tega reči o kapucinih v Trstu. Mi Kraševci zelo zahajamo v Trst in bi tam radi kdaj šli k sv. spovedi, saj bi Trst ne smel biti samo v pohujšanje našim vasm. Toda zmanjšatec po vseh tržaških samostanah, da bi si kje očistil dušo. Za Nemce, Angleže, menda celo za Kitajce je poskrbljeno, za nas Kraševce pa ne. Saj nikjer nimajo slov. spovednika. To nam je rojilo po glavi, ko smo na Staro goro tako prisrčno častili našo nebeško Gospo. In ena molitev je bila tudi za to, da bi Bog razsvetil odgovorne ljudi in bi nam ti oskrbeli pri o. kapucinov slovenskem spovedniku.

Za kosilo smo se podali v prestolnico Benečije, v Šempeter, kjer so nam v dveh gostilnah gostoljubno postregli. Kdo naj bi zapustili Slov. Benečijo brez obiska pri Mariji Tolnačici v Barnasu? Zato smo krečili tudi tja za blagoslov, zvezčer pa še kratka postaja pri Roži skrivnostni v Krimu, in našega zadnjega letnega romana je bilo konec. Škoda! Barbana, Sv. Višarje in sedaj Stara gora so nas letos videle v tako velikem številu in upamo, da tudi v dušno korist, da smo lahko zadovoljni.

»Tončka bar« na Opčinah

Pred dobrim letom dni so na Opčinah odprli eden bar in ga krstili za »Tončka bar«. Bar je bil prijazen in v njem so se radi zbirali vsi Slovenci. V njem si slišal slovensko besedo in slovensko pesem. Kar naenkrat pa vidimo, da je bar prešel v druge roke in sedaj ne sliši zlepja naše domače besede. Čudim se pri vsem tem, da se ni oglasil k temu noben naš časopis, da bi protestiral.

Imamo vtiš, da so vsi openski dopisniki in souredniki preveč zaposleni pred opensko cerkvijo, da tam pobirajo čenče.

Pred semeniško nedeljo

Se dva tedna nas ločita od rožnovenske nedelje, ki je za goriško škofijo določena kot semeniški dan za slovenske vernike. Lani smo ta dan prvič obhajali in sicer s precejšnjim uspehom. Skrbimo, da bo tudi letos ta nedelja obrodila svoje sadove, ki naj bodo predvsem molitev za duhovniški naraščaj. V ta namen naj služita zlasti prvi petek in prva sobota ter nedelja. Poleg molitve je potrebna beseda. Vera je iz poslušanja, a tudi duhovniški poklici so velikokrat iz poslušanja. Zato moramo o tem večkrat govoriti v cerkvi in izven nje. Tretjič so potrebna materialna sredstva. Gnoj sicer ni prijetna stvar, a brez njega ni pridelkov. Tako je tudi z denarjem. Ni sicer ravno sveta stvar, a brez njega se da tudi za svete zadewe le malo storiti. Vsled tega se bodo na semeniško nedeljo nabirali tudi darovi za naše semeniščane.

Kvatrnica

Prihodnjo nedeljo, 23. t. m. bodo na mirenskem Gradu slovensko praznovali kvatrnicu. Nabavili so si nov kip žalostne M. B., ki ga bodo v nedeljo popoldne slovensko blagoslovili. Sv. opravilo bo izvršil presviti g. administrator msgr. Toros.

Sporazum za rayonski oddelek

Dne 13. septembra so predstavniki Zveze industrijev, sindikalni predstavniki Delavske zbornice CISL in lastniki podgorske tekstilne tovarne v Podgori podpisali sporazum glede delovnih pogojev delavcev v novem oddelku za rayon.

Predlog tajnika goriške Delavske zbornice, Fulvia Bergamasa, naj bi se delavci, katerim škodujejo strupeni plini, premestili drugam, je predstavljen ravnateljstvu zavrnit. Prav tako je bil zavrnjen tudi drugi predlog, naj bi se vsled zastrupitve za delo nezmožnim delavcem izplačala na

grada v znak priznanja njihovemu delu.

Podpisani sporazum obsega le določitev delovnega časa, ki naj bi znašal šest dni s početkom 48 ur, od katerih pa je 24 neobveznih izplačilo doklade za počitnice in izplačilo una tantum tistim, ki sodelujejo pri nameščenju strojev, nadalje obsega sporazum tudi določilo, da se izplača delavcem, ki so že pet mesecov zaposleni v oddelku za rayon 12.000 lir nagrade.

Sporočilo vojnim oškodovancem

V zvezi s prijavami vojne škode, ki so jo nemške okupacijske sile povzročile jugoslovanskim beguncem, je pisarna dr. Šfiligoja v Goriči, ul. Garibaldi 9, prejela obvestilo, da je Nemčija že izdala zakon za povračilo po nacistih povzročene škode. Najvišji znesek odškodnine, ki ga zakon predvideva, je 75.000 nemških mark, kar znaša okrog 18.000 dolarjev. Obvestilo, ki ga je pisarna dr. Šfiligoja prejela, pravi, da je veliko upanje, da se bo dalo spraviti pod zaščito tega zakona vse oškodovance, pa naj živijo v katerikoli državi.

Zamudniki naj s prijavo škode pohitijo, ker zgleda, da je rok za sprejemanje iste še vedno odprt.

Nova avtomobilска cesta

V Vidmu so imeli prve dni tega tedna konferenco za izpeljavo avtomobilskih cest v povezavi s Trstem. Sklenili so, da bodo zgradili tako cesto, ki bo vezala Trst z Benetkami preko Palmanove. Z deli bodo začeli v teku enega leta. Govorili pa so še o drugi cesti, ki bi preko Vidma in Trbiža vezala Avstrijo in Srednjo Evropo z Italijo in Trstom. Glede te ceste so že v pogovorih z Avstrijo. Ti so že začeli z deli. Od Semmeringa do Brucka na Muri že širijo dosedjanje ceste in obnavljajo asfalt. Povod vidiš napis: dela za gradnjo tržaške avtoceste (Triester Autostrasse). Tudi onstran Semmeringa proti Wener Neustadt so pridno na delu. Ta nova

avtocesta bo vezala Dunaj s Trstom, preko Celovca, Trbiža, Vidma in Palmanove. Ognila pa se bo Goriči. Čeprav so Avstrije že na delu za novo cesto, se v Italiji ni zanjo še nič naredilo. Podminister Carron je dejal, da ima država sedaj preveč drugih stroškov z deli na Brennerju in na Velikem Sv. Bernardu in da zato ne morejo še mislit na novo avtocesto.

Kraševci na Staro gori

Odkar sta bila pri nas na Krasu Kristus in sv. Peter kot nepoznani romarji, mi Kraševci radi romamo. Tako smo že povedali, da smo bili na Sv. Višarjah, danes pa vam sporočamo, da smo